

Syntagmata Theologica Sive Principalis Theologiæ Tractatus

Lourenço, Agostinho

Leodii, 1694

Sectio XIV. Quid petierit Apostolus dicens: Optabam ego ipse anathema
esse: & quid Moyses dicens: Dele me de libro tuo ?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80131](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80131)

S E C T I O XIV.

Quid petierit Apostolus dicens :
*Optabam ego ipse anathema
 esse : & quid Moyses dicens :
 Dele me de libro tuo ?*

147. **A**RIÆ sunt ad citata loca Sanctorum Patrum expositiones, quibus prius adductis, postea Conclusionem nostram statuimus. Inprimis de D. Paulo inquit D. Chrysost. desiderasse pro fratribus æterna felicitate privari, æternisq; cruciatibus mancipari, ut constet ex hom. 1. de laudib. Paul. ubi ait, voluisse de gloria æternitate decidere. Et hom. 2. dicit, se ipsum à calorum gloria cupiebat excludi. Et iterum, se ipsum perire. Et hom. 79. ad Popul. æternâ gloriâ excidere. Et lib. 3. de Provident. Optabilis, inquit, mihi erat, in gehennam incidere, quam Israëlitas infideles, & incredulos videre. Et lib. contra gentil. Ut alius, inquit, bene esset, sibi ipse excidium imprecabatur. Item lib. 1. de compunct. cordis & hom. 16. ad Rom. 9. Idem habet Theodoret. in cōmentar. & Theophyl. dicens optasse separari à corpore eorum, qui cum Christo æternum vivunt. Idem Theonast. apud Cassian. collat. 23. cap. 6. & Ricard. Victor. de gradib. violent. Charit. Caput, inquit, à Christo separari pro fratribus. Idem habent D. Hieron. Michæ 2. Beda, D. Basil. D. Bernard. epist. 78. ad Suggestum. Sor. Catharin. P. Salmeron. D. Thom. ad Rom. 9. lect. 1. quamvis disjunctivè ponat D. Paulum optasse, vel simpliciter, vel ad tempus à Christo separari.

148. Alii tamen hanc Pauli à Christo separationem ad tempus limitant, ut D. Nazianz. Orat. 44. in Pentecost. Anathema, inquit, à Christo esse, ac non nihil, ut damnatus periret. Et orat. 1. n. 95. Tanquam impius aliquid perpeti non recusat, modo ipsi salutem consequantur. Et D. Ansel. in comment. dicit, voluisse perire, non in perpetuum, sed in præsentiarum in carne, ut alii salventur in Spiritu. Idem habent Nicetas, Oecumenius. Petr. Lombard. in commentar. D. Thom. 2. 2. q. 27. art. 8. ad 1. Ad tempus, ait, privari fruitione divina, & idem habet q. 182. art. 2. D. Bonav. in 3. dist. 29. art. unico, quest. 3. & alii.

149. Quid autem de Moyse loco citato Exod. 32. sentiant Sancti Patres? desiderasse visionem Dei æternâ carere, & addici æternis cruciatibus pro populi salute, docent D. Chrysost. hom. 79. ad Popul. & hom. 1. de laudib. Paul. & lib. contra Gentil. D. Bernard. ferm. 12. in Cant. & epist. 78. ad Suggestum. Ricard. Victorin. lib. de gradib. violent. charit. Idem videtur sentire D. August. lib. quest. in Exod. q. 147. & in psal. 77. ad illud: Et non accendit omnem iram suam: Paratior, inquit, deleri pro ipsis, quam ipsos, sciens apud misericordem se id agere, qui quoniam nullo modo deleteret ipsum, etiam illis parcere propter ipsum. Idem sequitur Beda, D. Hieron. Jonæ 1. D. Paulin. epist. 20. ad Amandum. D. Basil. Sor. ad Rom. 9. P. Salmeron. P. Cornel. & alii.

150. Verumtamen, non in perpetuum, sed tantum in præsentiarum in carne perire voluisse Moysen existimat D. Ansel. ad Rom. 9. Idem sequitur Eucherius in question. Novi Testam. in Epist. ad Rom. Significat Cassian. Collat. 17. cap. 26. clarius dicit Nicetas in orat. 44. Nazianz. n. 12. ubi de Moyse, sicut de Paulo dicit: Non nihil ut damnatus periret: & alii. Nihilominus,

Tom. 14

Conclusio sit: D. Paulus ad Rom. 9. & Moyses Exod. 32. optabant, (dummodò sine proprio peccato contingeret,) Dei præsentia, & visione carere in æternum, si opus foret ad spirituale salutem sui populi. Videtur probabilius. Ita Sancti Patres, & Doctores citati n. 247. P. Ruiz d. 60. sect. 7. n. 9. P. Præposit. hic q. 24. n. 2. P. Alvarcon. tr. 4. d. 6. cap. 3. n. 4. P. Cornel. ad cit. locum Exod. & alii. Probatur primò authoritate Sanctorum Patrum, n. 247: cit. qui id constanter, & absque ulla dubitatione affirmant, præsertim D. Chrysostomus, qui toties idem repetit.

Probatur secundò, quia tale desiderium est supremus gradus charitatis, idèquæ dignus Paulo, & Moyse; deinde non habebat aliquid inordinatum, sive contra charitatis ordinem; ergo non est cur in Paulo, & Moyse non admittatur.

Probatur tertio, quia major Dei gloria laudabiliter præfertur minori Deigloria; sed ex salute tantæ multitudinis major Deo gloria resultabat, quam ex æterna beatitudine unius tantum Pauli, & Moysis (licet ad gradum altissimum foret perventura;) ergo secundum rectum ordinem charitatis laudabiliter Paulus, & Moyses potuerunt suæ æternæ beatitudini æternam salutem tantæ multitudinis pereuntis præferre. Confirmatur, quia commune bonum, utpote dignius, laudabiliter præfertur bono privato; sed salus totius populi erat bonum maxime commune; beatitudo autem unius Pauli, aut Moysis erat bonum privatum; ergo laudabiliter Paulus, & Moyses potuerunt bonum illud commune suo proprio privato antepone.

Probatur quarto, quia licet amicitia maxime desideret perpetuam conjunctionem cum amico, per visionem, ejusque fruitionem; magis tamen amat quidquid amico magis placet, eique magis gloriosum est; sed ex suo genere, & objecto magis Deo placet, & ei magis gloriosa est salus cujusdam magnæ multitudinis, quam unius tantum Pauli, aut Moysis juxta illud Proverb. 14. In multitudine populi dignitas Regis; ergo major fuit amicitia in Paulo, & Moyse in præferenda salute totius populi suæ propriæ beatitudini; sive visioni Dei æternæ; consequenterque in tali actu nulla fuit charitatis inordinatio.

Argues 1. Si hoc esset verum, sequeretur, D. Paulum, & Moysen habuisse majorem charitatem, quam est illa charitas, quæ quis oppeteret mortem pro salute proximorum; sed hoc non est admittendum, utpotè contrarium verbis Christi Domini Joan. 15. Majorem hanc dilectionem nemo habet, ut animam suam (id est vitam) ponat quis pro amicis suis; ergo &c. Respondeo quantum ad affectum absolutum, & efficacem, qui possit fortiri effectum, non esse possibilem majorem charitatem, quam illam, de qua locutus est Christus Dominus: at verò quantum ad affectum inefficacem, ac velleitatem conditionalem, quæ non possit effectum fortiri, majorem charitatem fuisse optare, quod Paulus, & Moyses optarunt, de qua charitate non est locutus Christus Dominus loco illo citato.

Argues 2. Christus Dominus per voluntatem humanam, & charitatem infusam valde superabat charitatem Pauli, & Moysis; & tamen non optabat pro salute totius mundi separari neque à Visione Dei, neque à Persona Verbi, solutâ unionē Hypostaticâ; ergo talis affectus non pertinet ad perfectionem charitatis, imò potius ab illa deficit; alioquæ

Y y 2

alioqui Christus Dominus non haberet perfectiorem charitatem.

257. Respondeo primò cum *P. Ruiz. cit. n. 15.* assignando diversam rationem, quia Humanitas à Verbo assumpta in Unitatem personæ, digna est, ut à voluntate propriâ, & à quacumque aliâ creaturâ, diligatur appetitativè magis, quàm omnes creaturæ simul sumptæ: deinde sola gloria humanitatis Christi Domini majorem gloriam Deo afferebat, quàm salus totius mundi, secundum illam mensuram gloriæ, quam de lege ordinaria communicat Deus puris creaturis; quæ cum ita sint, idèò Voluntas humana Christi Domini secundum rectum charitatis ordinem præferebat suam Unionem cum Deo, & quoad Hypostasim, & quoad Visionem spiritali salutis totius Universi: at verò in Paulo, & Moyse aliter se res habebat, ut consideranti patebit.

258. Respondeo secundo cum eodem *P. Ruiz cit. num. 16.* per charitatem infusam, & creatam, saltem virtualiter, paratum esse Christum Dominum, ut toleraret æternam carentiam Visionis beatificæ, cum quolibet alio malo tristi, si hoc expediret ad majorem gloriam Patris, & illa resultaret ex remedio, sive saluti totius humani generis. Ex quo potius confirmatur nostra doctrina, ut consideranti patebit; sicut etiam patet quid in simili dicendum sit de præparatione Beatissimæ Virginis, sive in via, sive in patria, & de quibuslibet Beatis.

259. Argues 3. D. Paulus, & Moyse optabant rem impossibilem; siquidem impossibile est, aliquem scriptum in libro vitæ, ex illo deleri; ergo &c. Respondeo rem impossibilem in sensu composito; non autem in sensu diviso; prout supra diximus. Accedit, quod argumentum solum probat, affectum illum Pauli, & Moyse non fuisse absolutum, & efficacem, utpote qui nunquam fortiretur effectum, prout jam diximus.

260. Argues 4. Hoc votum, sive desiderium Pauli, & Moyse videtur inordinatum, & imprudens; siquidem privatio suæ Beatitudinis non erat medium ordinatum ad remissionem peccati, & salutem populi; ergo &c. Respondeo D. Paulum, & Moysem solum considerasse naturam rei, sive medii, quatenus ex illo resultaret major gloria Deo in salute populi; non autem, an illud medium esset, aut non esset congruum, & aptum secundum ordinem & dispositionem jam à Deo constitutam ad salutem populi: unde sub illâ, non verò sub istâ consideratione illud amavit, & potuit ob rationes assignatas.

261. Argues 5. Sequeretur D. Paulum, & Moysem desiderasse carere Dei gratiâ, fide, spe, & charitate, cunctisque habitibus supernaturalibus, si talis privatio conducere ad universalem salutem populi, nullo tamen interveniente peccato; sed consequens est falsum, ut potest probari ex *D. Bonavent. in 3. dist. 29. a. unico, q. 3. ibi: Sicut essentiale est nature appetere esse, sic essentiale est gratie appetere Deo placere, & Deo adherere: idèò Deus nunquam illud à nobis exigit; ergo desiderare separationem à gratiâ, sive carere gratiâ non potest stare sine peccato; consequenter quæ D. Paulus, & Moyse non potuerunt hanc carentiam gratiæ desiderare pro salute totius mundi.*

262. Respondeo cum *P. Ruiz cit. sect. 8. n. 3.* verisimile esse, conditionale Moyse, & Apostoli desiderium fuisse ampliatum ad omnimodam separationem à Deo (præciso peccato), ita ut desiderarent carere gratiâ, fide, spe, & charitate, aliisque habitibus supernaturalibus: tum quia ita signifi-

cant *D. Chrysostom. Theodoret. Theophylact.* locis cit. quatenus dicunt, generaliter desiderasse separari ab amicitia Dei: tum quia id clariùs dicit *D. Basil. in regul. susus disputat. interrogat. 3. ibi: Dei gratiam abiecit: tum etiam, quia generale nomen separationis à Christo, quam significat anathema, hæc omnia complectitur: tum denique, quia id ipsum videntur probare rationes supra adductæ. Hanc ferè sententiam tenet *Capreol. in 3. dist. 27. q. unic. ad argument.**

Instabis 1. cum *P. Valent. tom. 3. d. 3. q. 4. p. m. 3.* Hoc videtur non posse stare cum illo Christi Domini *Matt. 16. ibi: Quid prodest homini, si mundum universum lucretur, animam verò suam detrimentum patitur; ergo &c.* Respondeo primò, hoc idem detrimentum in amissione visionis beatificæ, quam pro salute totius populi diximus, & probavimus potuisse Moysem, & D. Paulum desiderasse præferendo majorem Dei gloriam, & commune bonum, suæ gloriæ, & emolumento privato. Respondeo secundo, Christum Dominum voluisse tantum peccati detrimentum nullo totius mundi lucro recompenari, tunc maximè, cum fides coram tyranno negatur; exhortabatur enim hic Christus Dominus ad tolerantiam Crucis per amissionem vitæ, & Martyrium: at verò desiderium illud Pauli, & Moyse de amissione gratiæ esset propter majorem Dei gloriam, & commune bonum, præcisio peccato.

Instabis 2. Charitas, cum habeat essentialiter amare se ipsam, consequenter assert essentialiter conservare se ipsam; ergo impossibile est inclinare ad desiderium carenti se ipsâ. Respondeo absolute loquendo, & nullâ factâ suppositione impossibili, impossibile esse, charitatem inclinare ad desiderium carenti se ipsâ, in quo sensu intelligendus est etiam D. Bonaven. supra cit. postea tamen inclinare ad hoc desiderium, factâ hypotheti, sive suppositione impossibili, quod privatio charitatis cederet in majorem Dei gloriam; aut in salutem, & charitatem plurimorum, qui Deum diligere.

Patet, quia charitas essentialiter habet plus amare gloriam Dei, quàm se ipsam, & plus amare bonum universale, quàm privatum; ergo potest inclinare ad desiderium carenti se ipsâ, factâ suppositione, quod inde resultaret major gloria Dei, & bonum universale. Confirmatur, quia charitas non amat sui conservationem, nisi propter Deum; ergo si major Dei gloria redundaret ex sui destructione, magis inclinaret ad sui destructionem appetendam; in quo etiam magis amaret se ipsam; siquidem tunc talis appetitus esset summum charitatis exercitium.

Inferes: Ergo charitas amaret simul sui conservationem, quatenus id habet essentialiter, & sui destructionem, quatenus ex illa redundaret major gloria Dei, & bonum universale. Respondeo concedendo illationem; neque enim est mirum, quod factâ hypotheti impossibili, charitas ita simul amaret sui conservationem, atque destructionem; nam ex impossibili admissio sequuntur plures contradictiones. Ex dictis.

Colliges primò, credibile esse de charitate Moyse, & Pauli, desiderasse æternos cruciatus sub eadem conditione. Patet, quia quilibet cruciatus est minus malum, & minus separans à Deo, consequenter quæ minus repugnans charitati, quàm æterna privatio charitatis, aut visionis beatæ; sed Paulus, & Moyse libentius tolerarent hanc charitatis, & visionis beatæ privationem, quàm amissionem

sionem majoris gloriæ Dei in salute totius populi, & perditionem ipsius populi; ergo etiam libentius tolerarent quoslibet æternos cruciatus. Ita Theonasi, apud Cassian. collat. 23. cap. 6. D. Chrysost. lib. 3. de Provident. & lib. 1. de compunct. cordis, quos citat, & sequitur P. Ruiz cit. sect. 8. n. 6.

268. Colliges secundo, D. Paulum, & Moysen non desiderasse simul cum pereuntibus Israëlitis perire, & æternam vitam non obtinere, si ipsi Israëlita damnarentur, ut per excessum dixerunt D. Chrysost. hom. 79. ad populum. & hom. 1. de laudib. Paul. & lib. contr. gent. & D. Bernard. serm. 12. in Cant. Siquidem hoc foret charitati contrarium. Patet, quia tunc inde non sequeretur, neque major Dei gloria, neque major utilitas proximorum; ergo simpliciter melius esset, & cadens sub intrinseca obligatione charitatis, velle propriam felicitatem, & suam æternam conjunctionem cum summo bono, licet alii perirent, & damnarentur, quam velle simul cum illis perire, & damnari. Ita P. Ruiz cit. num. 7.

269. Colliges tertio valde probabilem esse expositionem dicentem, Apostolum, & Moysen non desiderasse separari à Christo Domino separatione spirituali, sed tantum subire mortem temporalem cum summo dedecore, quasi sceleratissimos à Christo alienatos, & abjectos adinstar ipsius Christi Domini, qui peccatorum personam suscepit, quasi leprosus, à Deo percussus, & humiliatus, Isai 53. quam expositionem tenuerunt Origen. ad Rom. 9. Nazian. orat. 1. n. 95. D. Hieron. epist. 150. ad Hedibiam, q. 10. & epist. 151. ad Algasiam, & ad Galat. 1. D. Gregor. lib. 10. Moral. cap. 7. alias cap. 4. & lib. 20. cap. 8. alias 6. & magis illustrant P. Pererius ad Rom. 9. disp. 1. 2. & 3. & P. Justinian. ibid.

270. Colliges quarto, minus probabilem esse expositionem, quæ hujusmodi desiderium Apostoli refert ad illud tempus, de quo audivit Christum Dominum sibi dicentem: Saule, Saule quid me persequeris? quam tenuerunt Cajet. P. Töler. & D. Thom. 2. 2. q. 27. a. 8. ad 1. sub disjunctione tamen, & cum aliqua explicatione, licet illam reprobet ad Rom. 9. magis autem illam probat P. Vasq. 1. p. q. 24. a. 3. in comment. n. 19.

271. Colliges quinto, suam habere probabilitatem expositionem D. Hieron. in psalm. 68. ad illud: deleantur de libro viventium: ubi per hunc librum intelligit librum, in quo ante Adventum Christi Domini erant scripti Prophetæ, & Patriarchæ, & de quo Moyses deleri postulabat: Ille liber, inquit, est viventium, in quo ante adventum Dei Prophetæ, & Patriarchæ scripti sunt. De quo Moyses ait: Si non dimittis eis noxam, dele me de libro, quem scripsisti. Similiter probabilem esse expositionem, quam tenuit Cajet. in Exod. 32. quatenus existimat, Moysen solummodo postulasse deleri de principatu, & regimine, quam expositionem judicat satis probabilem P. Soar. lib. 1. de prædest. cap. 20. num. 5.

272. Colliges sexto, similiter probabilem esse expositionem, quæ judicat, verba Moysis fuisse hyperbolicæ, & per exaggerationem dicta, ut docuerunt Abul. quæst. 44. in Exod. P. Molin. 1. p. q. 24. & accipit P. Soar. loco cit. n. 5. ex D. Aug. q. 247. in Exod. quamvis P. Ruiz cit. sect. 8. num. 12. dicat videri alienam, & indignam, quatenus res tam seria, præsertim agendo cum Deo, non patiebatur hyperbolicas rationes, sive locutiones. Cum tamen tot, & tales habeat patronos, quos ipse citat, non debebat ita illam alienam, & indignam dicere.

SECTIO XV.

De remedio tentationis circa reprobationem: & totius tractatus Synopsis.

273. Uta aliqua personæ salutis suæ studiose angustia solent, & maxime tristiari, sine ne de prædestinatorum numero? Contra hujusmodi tristitiam, & anxietatem unum, vel alterum remedium adhibere statui: Primum, & nullum melius remedium invenitur, quam eo ipso tempore, quo sic tristatur, ad Deum in oratione recurrere, & quanto potuerit gaudio ei gratulari, quod sua, & omnium prædestinatio à libera Dei voluntate per merita Christi Domini dependeat: deinde eodem tempore ferventiores fidei, spei, charitatis, & humilitatis actus excitet, quibus in oratione factis, qui sic tentatur, novum aliquod indicium suæ prædestinationis habebit; cum sit valde probabile prædictam tristitiam, & anxietatem esse prædestinationis effectum, quando sic mentem ad Deum revocat, & ad media prædestinationis inclinat, qualia sunt hujusmodi actus exercere, propter quos dæmon victus recedit, timebitque iterum accedere tentator, ne eidem personæ, quam in desperationem adducere intendebat, occasionem præbeat cooperandi suæ prædestinationi. Hoc remedium erit magis necessarium, & accommodatum personis, quæ non potuerint capere rationes majoris gaudii, sive non ita in rebus spiritualibus exercitatis, pro his enim sit:

274. Secundum remedium pro personis, quæ jam in exercitationibus spiritualibus, & perfectione sunt provectæ, apponit D. Bonav. in opuscul. cui titulus est: Remedium defectuum Religiosi, 4. p. cap. ult. cujus satis sunt verba transcribere. Si de prædestinatione, inquit Doctor Seraphicus, aut præscientiâ Dei diabolus tibi aliquam tentationem immiserit, sic ei respondeas: quidquid sit de me, certum est, te esse damnatum, si autem & ego damnabor, & post hanc vitam Deum meum habere non debeo, habeo per totum tempus vite præsentis, & tanto ardentius, quanto brevius novero me habiturum. Momentum igitur temporis non omitram, quin secundum posse meum totaliter fruor ipso, & semper in ipso delectabor, ex quo in futuro suâ præsentia prævabor: & tu diabole, si tecum esse oportet, scias quod tandem in Dei servitio perseverabo corde, ore, opere omni membro, omni momento, quamdiu possum.

275. Quod si quis sic Deo adhereret, ceteras consolationes reputaret absinthium. His ergo præmissis, inferas, te non damnari, quia omnino tua iudicia contrariantur damnationi, ut patet in omnibus regulis Sancti Evangelii. Observatis enim prædictis, impossibile est me damnari. Aut certe ibo ad Matrem, & Magistram misericordiam Virginem Mariam, quæ non misereri non potest, & petam ab ea, ut Filium inclinet ad parcendum peccatis meis. Nam ipsa propter peccatores Mater Dei effecta, & ipse Filius Dei propter redimendos voluit esse Filius hominis. Unde proprium est amborum misereri, & parcere, nec propter me tam nobiles proprietates derelinquant.

276. Quod si prædestinatus sum, & æternam vitam cum Angelis possidere debeo, ex nunc Angelicam vitam ducam, & cantabo: Pars mea Dominus, propterea expectabo eum. Hac enim pars dignissima perditur per unum viliissimum peccatum mortale, ideo fortissimo studio